

KĘSTUTIS EIDUKONIS: „REIKIA TIK LYDERIAVIMO“ (1)

Jonas Kronkaitis ir Kęstutis Eidukonis. Iš autoriaus asmeninio archyvo.

Lietuva šiuo metu yra mirtiname pavojuje. Manau, visi tai pripažįstame. Europos Sąjungai bei NATO grėsmę kelia fašistinis Rusijos fiurerio Valdimiro Putlerio režimas. Stipri ir atgaivinta mūsų kariuomenė bus vienas iš pagrindinių įrankių, kurie atgrasys poną Putlerį nuo žalių žmogeliukų įvedimo į mūsų brangią šalį. Tačiau norint išlaikyti padidintą kariuomenę, reikia rasti papildomų lėšų jau ir taip ribotame biudžete, todėl yra būtina ieškoti naujų ekonominio, politinio bei moralinio mūsų šalies gerbūvio stimuliavimo būdų.

Esu įsitikinęs, jog didžiausia problema, kamuojanti Lietuvą, yra milžiniška emigracija. Lietuviškos dainos, kalbos, pilietiškumo bei kultūros išsaugojimas yra glaudžiai susiję su valstybės ekonomikos bei energetikos sektoriaus gerinimu, kad lietuviai ne tik turėtų pagrindą pasilikti, bet ir išvykę turėtų prielaidą grįžti. Gerai

apmokamų darbų kūrimas privačiame sektoriuje yra būtinas norint sustabdyti spartų gyventojų kiekio mažėjimą Lietuvoje.

Kaip Lietuvos ekonominio bei politinio renesanso stebėtojas, buvau maloniai nustebintas kaip kurių žingsnių, kurių Vyriausybė ėmėsi, siekdama pagerinti verslo klimata Lietuvoje. Per pastaruosius 25 metus padarytas nežmoniškas progresas; deja, to buvo negana ištraukti Lietuvą iš ekonominio nuosmukio. Su tuo susidūrė ne tik Lietuva, bet ir didelė Europos Sąjungos dalis bei Jungtinės Amerikos Valstijos. Ekonominis Portugalijos, Italijos, Graikijos bei Ispanijos smukimas turėtų pasitarnauti kaip vertingos pamokos mums, kurių nevalia praleisti pro ausis. Aš visgi manau, kad mes, lietuviai, esame protingesni ir galime ne tik mokytis iš nesėkmių, bet ir stebėti sėkmingus sprendimus, jais pasinaudoti bei pritaikyti savo unikaliai situacijai.

Mano verslo valdymo konsultacijų karjeroje mes turėjome posakį, kad beprotystė - daryti vis tą patį ir tą patį ir tikėtis kitokių rezultatų. Ta pati taisyklė galioja ir vyriausybėms bei kitokioms organizacijoms. Lietuva yra unikali valstybė, kuri neišnaudoja savo viso potencialo. Priežasčių tam yra daug. Gal mes akiai bandome nukopijuoti kitų valstybių ekonominę politiką? Ar mes stengiamės tapti tokie kaip kiti, ignoruodami šimtus metų, kurie turėjo praeiti kuriant skalsą ir darną? Ar lietuviai tokie patys žmonės kaip norvegai ar švedai? Ar mes galime pasigirti turintys Šiaurės jūros išteklius? Ar kontroliuojame „Saab“ ar „Nokia“? Ar turime sukaupe kapitalo? Ar kaip ir vokiečiai patyrėme pramonės perversmą? Ar galime klestėti skolindamiesi? Renkamės nebūtinai tarp skandinaviško socializmo modelio ir kaip kurių įvardijamo "laukinio kapitalizmo". Mano manymu, Lietuvai reikalingas unikalus ekonomikos modelis. Esminis klausimas yra, ar atsiras politinė valia, galėsianti išspręsti tikrąsias ekonomes bei su valiuta susijusias mokesčių problemas, kurios trukdo Lietuvai tapti Baltijos ekonomine galiūne.

Jeigu mes iš tikrųjų siekiame tapti Europos Sąjungos, o gal net ir pasaulio, ekonomine lydere, turime susitelkti ir išanalizuoti priežastis, neleidžiančias mūsų šaliai ekonomiškai vystytis. Juk tai ir stumia jaunus žmones išeivijos link, kur jie tikisi rasti darbą ir pabėgti nuo "vietinių marazmų", kurie demotyvuojančiai veikia.

Lietuvos gyventojai yra nepajėgūs išlaikyti didelės Vyriausybės bei socialinės apsaugos tinklo, kuris jai yra per didelis. Atsižvelgiant į tai, jog maždaug 35% BVP išleidžiami išlaikant Vyriausybę, tai yra aspektas, į kurį būtina atsižvelgti.

Visi sutinka, kad yra per daug valstybinių departamentų, tačiau kivirčiai kyla, kai reikia nutarti, kurių gali ir nebūti. Tiesa, jog yra daug atsidavusių valstybės tarnautojų, tačiau taip pat tiesa ir tai, kad yra ir nereikalingų departamentų, kuriuose dirba kažkieno giminės, nesugebėję įsidarbinti privačiame sektoriuje. Lietuva gyventojų turi tiek, kiek ir didelis miestas. Taip pat ji turi išlaikyti kariuomenę, federalinę Vyriausybę, krūvelę mažų miestukų, regioninę valdžią, mokslo institucijas, istorines vietas, greitkelius, socialinę apsaugą, medicininės institucijas, pensininkus, kultūrinį paveldą, pensininkus bei kitus neišvengiamus aspektus be jokių natūralių išteklių, kuriuos turi kitos valstybės. Lietuva bando būti Norvegija be Šiaurės jūros naftos. Visgi Lietuva turi savo resursus: žmones ir jų darbštumą bei lietuvišką žemę. Bėda ta, kad mes negebame tinkamai šių resursų panaudoti. Būtina atrasti būdą mažinti valstybės mechanizmo išlaikymą. Žinau, jog tai ne kartą buvo bandyta daryti, tačiau nesėkmingai. Visgi šis sektorius privalo būti sumažintas. Visos politinės partijos turėtų susėsti ir nutarti, kaip veiksmingai tai pasiekti.

Glaudžiai su tuo susijusi ir Lietuvos gyventojams tenkanti mokesčių našta. Siekdama pasotinti sistemą, valdžia priėmė ES mokesčių kodus su stebėtinu entuziazmu: PVM, pajamų, įplaukų, socialinės apsaugos, kuro, alkoholio bei cigarečių mokesčiai. Netrukus apmokestinsime ir turtą, automobilius, finansinius sandorius ir dar aibę kitų šiuo metu tik košmaruose įsivaizduojamų dalykų. Tuo tarpu, tarsi atgalinė reakcija į visa tai, šešėlinė ekonomika šalyje sparčiai auga, nepaisydama nei įstatymų, nei Vyriausybės, o kartu su ja daugėja ir korupcijos.

Bendras mokesčių kiekis, tenkantis Lietuvos gyventojams yra neproporcingai didelis. Suprantu, kad palyginus su kitomis ES valstybėmis, Lietuvoje mokesčiai toli gražu nėra patys didžiausi, tačiau verta turėti omeny, kad geriausias ekonominis stimulas yra suteikti paskatą įmonėms, kad šios investuotų, o individai tuo tarpu pirktų ar taupytų. Valstybės mechanizmas suryja arti 35 % šalies BVP ir vis skundžiasi, kad jam dar trūksta lėšų, o tuo tarpu nacionalinis biudžeto deficitas didėja, o su juo auga ir skolų grąžinimo kaina. Minėtieji skaičiai neįtraukia visų mokėjimų už socialinę apsaugą, kurie tenka įmonėms. Jei įtrauktume juos, Lietuvos gyventojams tenkanti našta dar labiau išaugtų. Lietuvos korporacijos daugiau sumoka valstybei mokesčių pavidalu nei išdalina algų savo darbuotojams. Kai kurie žmonės nesuvokia, jog korporacijos nemoka mokesčių, o tik juos surenka dėl valstybės. Visi mokesčiai, įskaitant ir už socialinę apsaugą, užmetami ant vartotojo pečių, kainos už produktą ar paslaugą pavidalu. Ši mokesčių našta

sumenkina pinigų pagreitį ir bereikalingai sumažina BVP taip pat lėtindama ir ekonominį augimą. Įdomu, kad grupelė menkai informuotų politikų kaip tik ragina mokesčius didinti ir apmokestinti automobilius bei nekilnojamą turtą.

Kęstutis Eidukonis

Tekstą redagavo Aira Bekerytė